

Ο καπετάν Μιχάλης (Νίκος Καζαντζάκης)

«Όταν άρχισα τώρα στα γεράματα να γράφω τον “Καπετάν Μιχάλη”, ο κρυφός μου σκοπός ήταν τούτος: Να σώσω, ντύνοντας το με λέξεις, το όραμα του κόσμου όπως τον δημιούργησαν τα παιδικά μου μάτια. Κι όταν λεω τ’ όραμα του κόσμου, θέλω να πω το όραμα της Κρήτης. Δεν ξέρω τι γίνονταν, την εποχή εκείνη στα άλλα παιδιά της λευτερωμένης Ελλάδας, μα τα παιδιά της Κρήτης ανάπνεαν έναν αέρα τραγικό στα ηρωικά και μαρτυρικά χρόνια του Καπετάν Μιχάλη, όταν οι Τούρκοι πατούσαν ακόμα τα χώματα μας και συνάμα άρχιζαν ν’ ακούγονται να ζυγώνουν τα αιματωμένα φτερά της Ελευτερίας. Στην κρίσιμη αυτή μεταβατική στιγμή, τη γεμάτη πυρετό κι ελπίδες, τα παιδιά της Κρήτης γίνονταν γρήγορα άντρες. Οι ανύπνωτες έγνοιες των μεγάλων γύρα τους για την πατρίδα, για τη λευτεριά, για το Θεό που προστατεύει τους χριστιανούς, για το Θεό που σηκώνει το σπαθί του να διώξει τους Τούρκους, κατασκέπαζαν τις συνηθισμένες χαρές και στεναχώριες του παιδιού.

Από πολύ νωρίς, ζώντας την έτοιμη κάθε στιγμή να ξεσπάσει σύγκρουση, είχαμε ψυχανεμιστεί πως στον κόσμο τούτον δυο μεγάλες δυνάμεις παλεύουν: ο Χριστιανός κι ο Τούρκος, το Καλό και το Κακό, η Ελευτερία κι η Τυραννία και πως η ζωή δεν είναι παιχνίδι, είναι αγώνας. Κι ακόμα τούτο: πως θα έρθει μέρα που θα Πρέπει να μπούμε κι εμείς στον αγώνα. Το ‘χαμε πάρει απόφαση από πολύ μικροί πως ήταν γραφτό μας, αφού γεννηθήκαμε Κρητικοί, το Πρέπει αυτό να κυβερνάει τη ζωή μας».

Νίκος Καζαντζάκης (απόσπασμα απ’ τον πρόλογο του βιβλίου)

Η δράση της υπόθεσης του βιβλίου, που γράφτηκε στα 1949-50 στην γαλλική πόλη Αντίπ, τοποθετείται στην τουρκοκρατούμενη Κρήτη και στην επανάσταση του 1889. Ο τόπος βράζει, τα πάθη ανάμεσα σε Τούρκους και Κρητικούς οξύνονται. Μεγάλη αναταραχή παντού. Έχουν προηγηθεί οι επαναστάσεις του 1854, του 1866, με το ολοκαύτωμα του Αρκαδίου, και του 1878.

Το αίμα που έχει χυθεί γυρεύει κι άλλο αίμα. Κάποιοι υποστηρίζουν πως η Κρήτη θα ελευθερωθεί με τα γράμματα και το μυαλό κι άλλοι, ανάμεσά τους κι ο καπετάν Μιχάλης με την καρδιά, τη λεβεντιά και το ντουφέκι. Ο κεντρικός ήρωας, ο καπετάν Μιχάλης, ένας άγριος και ανυπότακτος πολεμιστής, έχει ορκιστεί να είναι

μαυροντυμένος, αξύριστος και αγέλαστος μέχρι να ελευθερωθεί η Κρήτη. Όταν όμως συναντά την Εμινέ, τη γυναίκα του αδελφοποιητού του, του Νουρήμπεη, τον κυριεύει «ένας δαίμονας»· παρά τις προσπάθειές του δεν καταφέρνει να τη βγάλει από το μυαλό του...

Ο Νίκος Καζαντζάκης, με βάση αποσπάσματα του «Καπετάν Μιχάλη», κατηγορήθηκε και καταράστηκε από την Εκκλησία ως ιερόσυλος, καθώς σύμφωνα με την Ιερά Σύνοδο «διασύρει και διαπομπεύει τους θεσμούς της Εκκλησίας και το τριαδικόν της θεότητας το οποίο καθυβρίζει».

Πηγές

Κείμενο: kathimerini.gr | kazantzakis-museum.gr